

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 2. Vtrum illa pœnitentia, quæ est necessaria ad remissionem peccati mortiferi, requirat expressam & formale[m] detestationem peccati; ita vt sine hac peccatum non condonetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

DVBIUM I.

An saltem per potentiam Dei absolutam, quæ præter legem ordinatam potest operari, possit peccatum mortiferum sine pœnitentiâ remitti?

Perique Thomistæ putant id nullo modo fieri posse: quia D. Thomas absolutè loquitur, dicens, *id esse impossibile.*

11
Si addit actualis complacentia peccati.

Respondeo & Dico Primò: Per nullam potentiam fieri potest, ut alicui remittatur peccatum, qui adhuc actualem retinet complacentiam. Probat: quia remittere peccatum non est tantummodò nolle punire, ut quidam putant; sed condonare iniuriam, nec eam imputare ad culpam, ac proinde non censere hominem ampliùs iniurium, odio dignum, & indignum amicitia. Atqui, si Deus non censeret eum, qui actu peccat, sibi iniurium, odio dignum, & indignum amicitia, interpretatiuè censeretur in peccatum consentire, illudque approbare: esset enim Deus amicus malefactorum, & consequenter approbator malefactorum.

12
Si absit actualis complacentia.

Dico Secundò: Transacto opere peccati, si nulla restat cõplacentia actualis, potest Deus remittere peccatum sine omni pœnitentiâ, aut bono animi motu. Ita Scotus, & Gabriel dist. 14. Ioan. Medina codice de Pœnitentiâ quaest. 7. & insinuat Caietanus, cum ait D. Thomam intelligendum de potentia ordinariâ.

Probat: Quia post actum peccati nihil remanet in peccatore, præter inclinationem, seu pronitatem quandam habitualem ad similem actum, obligationem ad pœnam, & indignitatem quandam, seu inæqualitatem inter Deum & hominem: atqui inclinatio illa non est peccatum; nam etiam potest esse in homine iusto, & potest tolli sine vllò actu hominis per infusionem inclinationis contrariæ, vel subtractionem diuini influxus, sine quo non potest subsistere. Obligatio quoque ad pœnam tolli potest per nudam cõdonationem, ut patet inter homines. Indignitas autem illa, seu dignitas odij, seu inæqualitas, quæ est culpa habitualis; similiter tolli potest: quia Deus ex merâ suâ misericordiâ potest prius peccatum desinere imputare ad dignitatè odij, & inæqualitatè sua bonitate supplere, cõdonando quicquid hominè ratione præcedentis peccati ipsi debet; nempe non solum pœnam, sed ipsum etiam dolorem de peccato. Confirmatur: Quia Deus, ut remittat peccatum, non necessatur ut exigat ab homine pœnitentiam, vel aliquem bonum animi motum. Potest ergo hæc omnia ipsi condonare, & ex sola suâ misericordiâ omnia supplere, sicque peccata remittere. Verùm, quamuis hæc ita sint, nullo tamen modo expedit; neque est diuine sapientiæ, providentiæ, & iustitiæ satis consentaneum, quamuis non sit contrarium.

13
Soluuntur obiectio- nes.

Dices Primò: Peccator manet habitualiter auersus à Deo: atqui auersio non potest tolli, nisi per contrariam conuersionem: ergo necesse est, ut fiat aliqua mutatio in voluntate per aliquem actum.

Quaratio- ne censetur homo auersus à Deo per peccatum.

Respondeo: Illa auersio, quæ manet semper post peccatum, non est auersio aliqua realis, sed solum est morale quoddam in æstimatione hominum positum: Censetur enim peccator auersus à

Deo, quia peccando illum contempnit, & pro hoc contemptu non satisfacit, nec ei est facta condonatio: Sicuti patet exemplo iniuriæ humanæ, quæ censetur manere, donec sit cõdonata, vel pro eâ sit satisfactum. Itaque potest hæc auersio quid reale & physicum, posset tamen tolli, Deo desinente conseruare id, quod in eâ est reale: unde non est opus contrariâ conuersione.

Dices Secundò: Deus non potest alicui remittere peccatum, nisi faciendò iustum: atqui peccator non potest fieri iustus, nisi reali mutatione voluntatis.

Respondeo: Non potest fieri ita perfectè iustus, sicut modò, sine reali mutatione voluntatis: potest tamen fieri imperfectè iustus, quantum satis est ad remissionem peccati. Ex dictis etiam patet, posse remitti peccatum sine infusione gratiæ, vel alterius doni realis in animâ; ut alibi ostensum est in tractatu de Gratiâ. Probat: Remissio peccati per se primò consistit in eo, quòd peccatum non ampliùs imputetur ad inimicitiam, seu ad dignitatem odij: quod fieri potest per solum fauorem diuinum, sine vllò dono creato.

Potest remitti peccatum sine reali mutatione voluntatis, vel infusione gratiæ.

DVBIUM II.

Verùm illa Pœnitentiâ, quæ est necessaria ad remissionem peccati mortiferi, requirat expressam, & formalem detestationem peccati; ita ut sine hac peccatum non condonetur?

Quidâ, inter quos est Durandus, & Melchior Canus, existimant hanc expressam detestationem esse necessariam.

14
Concilio peccati mortalis necessaria est formalis Pœnitentiâ ad remissionem.

Respondeo & Dico Primò: In eo qui habet conscientiam peccati mortiferi, vel certè adhibita diligentia, facillè potest recordari, necessaria est ad remissionem peccati, formalis & expressa peccati detestatio. Ita Ioannes Medina codice de Pœnitentiâ quaest. 7. Petrus Soto lectione 4. de Pœnitentiâ, Dominicus Soto dist. 15. q. 1. art. 2. & alij recentiores.

Probat: Primò: Quia Scriptura ad remissionem peccati passim requirit pœnitentiam; ut supra dictum est: ergo, si formalis pœnitentiâ aliquando est necessaria ad remissionem peccati, certè tunc maximè, quando peccator eius recordatur, vel potest recordari. Confirmatur: quia formalis pœnitentiâ tantum propriè & vstitatè dicitur Pœnitentiâ: tantum enim dicimus eum propriè pœnitere, qui dolet de peccato; non autem eum, qui amat Deum sine vllâ cogitatione peccati: ergo quando Scriptura loquitur de Pœnitentiâ, maximè intelligit formalem pœnitentiam.

Probat: Secundò: Quia Concilium Tridentinum sessione 6. cap. 6. apertè indicat actum pœnitentiæ debere esse distinctum à dilectione: ergo non semper sufficit dilectio, quæ est virtualis pœnitentiâ. Et sessione 14. cap. 4. Detestationem peccati omni tempore fuisse necessariam, nec sufficere vitæ nouæ propositum, sed etiam requiri odium veteris vitæ; quod tamen propositum videretur sufficere, si non requireretur formalis pœnitentiâ: sicque verum est, quod dicunt Lutherus, & Calvinus Pœnitentiam nihil esse, nisi nouam vitam.

Dices:

15
Obiectio
soluitur.

Dices: Dilectio Dei super omnia sufficit ad iustificationem: ergo non requiritur detestatio peccati, aut dolor.

Antecedens Probatur: *Vniuersa delicta operit charitas.* Prouerb. 10. v. 12. & *Qui diligit me, diligetur à Patre meo.* Et, D. Augustinus tractatu 7. in epistolam Ioannis, *Dilectio sola discernit inter filios Dei, & filios Diaboli.*

Dilectio
vera Dei
non est in
eo, qui cõ-
sciens pecca-
ti mortalis,
de eo non
doleat.

Respondeo: Sufficere quidem dilectionem: Sed vera dilectio in eo, qui conscientiam peccati mortiferi habet, vel facile habere potest, nõ potest esse sine verã pœnitentiã, & dolore peccati; vt recte Petrus Soto. Qui enim Deum offendit, & meminit, vel facile potest meminisse, nõ verè illum diligit, si actu non doleat de offensione. Ille enim actus non est secundum iudicium prudentiæ, quò dirigitur charitas: hoc enim iudicium dicitur, vt qui Deum offendit, primò doleat se offendisse, si reconciliari cupit. Similiter dicitur, vt conscientiam ante omnia excutiamus, ne forte sit aliquid, quò amicitiam Dei violauerimus: nisi forte id ante factum sit. Quare qui hæc negligit, non censetur verè Deum amare, quamuis habeat actum aliquem amoris similem. Confirmatur: quia verus amor ante omnia nititur delere, & tollere malum Dei, quod est in suo subiecto: alioqui non est absolutus & efficax amor, qui non nititur tollere malum amati.

Instabis: Adhuc prior est dilectio Dei, quàm odium peccati; quia hoc odium ex illà nascitur: sed peccatum remittitur, quando quis habet veram dilectionem: ergo ante pœnitentiam.

Respondeo: Perfecta dilectio Dei in peccatore non est prior detestatione peccati, sed eam quodammodo includit. Quia non censetur dilectio perfecta, nisi extendat se ad abolendam ipsius iniuriam dolendo de peccato commisso. Vnde Concilium Trident. sess. 6. cap. 6. ante detestationem peccati solum vult antecedere inchoatam dilectionem; *Incipit, inquit, diligere Deum, tanquam omnis iniuria fontem:* nam non censetur perfectus actus dilectionis in peccatore, qui non conatur expellere malum dilecti.

16
In non cõ-
scio peccati
mortalis,
sufficit vir-
tutalis pœ-
nitentia,
scilicet di-
lectio.

Dico Secundò: Qui non est sibi conscius alicuius peccati mortiferi, & moralem adhibuit diligentiam, potest iustificari per actum charitatis sine formali pœnitentiã. Probatur: quia talis dilectio reuerã est perfecta; & extenderet se ad odium peccati, si eius meminisset; & omnia facit, quæ iudicium prudentiæ dicitur necessariò faciendã ad diuinam amicitiam: ergo delet peccatum occultum. Confirmatur: quia sicut legimus Luca 13. *Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis:* ita Ioannis 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei;* & tamen quando non potest haberi Baptismus, sufficit votum, quia ex parte hominis nihil deest quo minus actu baptizetur: ergo pari modo, quando pœnitentia formalis haberi non potest, sufficit virtualis inclusa in actu dilectionis, modò ex parte hominis nihil deest, quò minus habeat pœnitentiam formalem; id est, modò debitam diligentiam fecerit in excutiendã conscientiã.

Dices: Talis tenetur conditionaliter pœnitere.

Respondeo, Etsi hoc bonum sit, non tamen tenetur; quia id nullo iure prescribitur. Alioqui posset quis dicere, eum, qui non est sibi conscius

peccati mortiferi, teneri etiam ad conditionaliter confitendum: quod apertè falsum est.

ARTICVLVS III.

Virum per Pœnitentiã possit vnũ peccatum sine altero remitti?

Respondeo & Dico Primò: Secundum legem ordinatam nõ potest vnũ peccatum mortiferum sine altero remitti. Est communis Doctorum sententia. Vide Ioan. Medinam codice de Pœnitentia, quæst. 12. Probatur Primò, Quia nullum peccatum mortiferum remittitur sine infusione gratiæ: atqui gratiã omne peccatum mortiferum excludit, cum omnibus aduerferet. Secundò: Alioqui posset vnus idemque simul esse filius gehennæ, & filius regni. Tertio: Deus nunquam sanauit aliquem imperfectè, sed semper simul omnes morbos depulit: & ex eo, qui habebat legionem dæmonum, omnes expulit, nullum reliquit, vt significaret omnia peccata mortifera simul expelli.

17
Per potenti-
am ordi-
nariã non
potest rem-
itti vnũ
mortale si-
ne alio.

Dico Secundò: Per potentiam tamen absolutam facile potest vnũ peccatum mortale sine altero condonari. Est contra Dominicum Soto, & quosdam alios Thomistas. Sed communiter tenetur ab alijs. Ita Medina citatus. Probatur Primò: quia Deus non necessitatur ad omnia peccata condonanda simul; sicut homo non cogitur ad omnes iniurias condonandas. Quòd si homo potest ei, qui multas intulit iniurias, alias condonare, alias reseruare, cur non idem possit Deus in suis iniurijs? Secundò: Deus potest condonare pœnam vnus peccati, reseruata pœna alterius: cur non similiter culpam, & iniuriam?

18
Secus,
per potenti-
am abso-
lutam.

Dices: Non potest quis esse simul filius Dei, & diaboli: quod tamen sequetur.

Respondeo: Si loquamur de absolutã Dei potentia, hoc non sequetur. Quia per hanc potentiam potest fieri remissio vnus peccati mortiferi, sic tamen vt ille non fiat filius Dei, sed maneat filius diaboli: quia potest fieri remissio sine infusione gratiæ. Sed est

DVBIVM.

Virum homo possit pœnitere de vno peccato, sic tamen vt non pœniteat de alijs à se commissis?

Respondeo: Non potest legitime pœnitere de vno peccato, vt est offensio Dei, quin simul pœniteat de alijs, quæ memoriæ occurrunt. Ita D. Thomas hoc loco, & alij passim. Solus Medina codice de Pœnitentiã quæst. 12. art. 2. videtur sentire contrarium, quamuis fortasse solum in modo loquendi discrepet.

19

Probatur: Quia dupliciter fieri potest, vt quis doleat de vno peccato à se commissio, sic vt non de altero: Primò, Si adhuc velit in altero permanere: & hic dolor parum prodest, nam non excludit propositum peccandi: neque ferio dolet quia Deum offendit, cum etiam per alterum offenderit. Secundò, Si nolit quidem in vno permanere, tamen hoc tempore velit solum excitare dolorem de vno peccato grauiore, eumque nullo modo exten-

Quomodo
possit quis
dolare de
vno pecca-
to, & non
de altero.